วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 ก.ค.- ธ.ค. 2552

Teacher Development Towards Classroom Action Research : A Case Study of Chumchonbanpadang School, Songkhla Province

Noppakao Naphatthalung
Ph.D.(Curriculum and Instruction), Lecturer
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Thaksin University

Abstract

The purposes of the research, in the first phase, were to study fundamental data in developing teachers of Chumchonbanpadang School, of Songkhla Province in conducting classroom action research, and in the second phase, to study the results of teachers' training in classroom action research respectively. In the first phase, the target group comprised 50 teachers of Chumchonbanpadang School, of Songkhla Province of academic year 2008. Both (1) questionnaires focusing on problems, situations and teachers' needs in self-development in conducting classroom action research; and (2) additional interviews were used as research instruments. In the second phase, the study group was composed of 50 teachers of the same school in the same academic year. The research instruments included (1) a three-day training course on classroom action research which was designed on CIPPA model with the two-month follow up of the teachers' researches; (2) an achievement test consisting of 30 items on classroom action research; (3) an assessment with 15 items on classroom action research; (4) a questionnaire with 15 items on satisfaction with the training course and (5) a questionnaire with 15 items focusing on teachers' attitudes towards the classroom action research. The results of the first phase showed that most of the teachers were knowledgeable about classroom action research, but they have not yet started conducting any research project. However, some classroom survey researches had been conducted, with informal reports of the results. Besides, the results also indicated that the level of teachers' problems in doing classroom action research was considerably high, and they strongly needed self-development in doing classroom action research through intensive training, follow up and guidance by the experts. Moreover, the results within the second phase revealed that after the training course, teachers gained much more knowledge. Their classroom action research reports were of good quality, and they were highly satisfied with the training. In addition, teachers' attitudes towards classroom action research have become more positive after attending the training course.

Key words : *Classroom Action Research*

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 ก.ค.- ธ.ค. 2552

การพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

นพเก้า ณ พัทลุง
ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน), อาจารย์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา และขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

การวิจัยในขั้นตอนที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน จากการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งออกแบบตามแนวคิดรูปแบบซิปปา โดยหลักสูตรดังกล่าวใช้ระยะเวลาฝึกอบรม 3 วัน และติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู 2 เดือน 2) แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินรายงานวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม จำนวน 15 ข้อ และ 5) แบบวัดเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 พบว่า 1) ครูส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนที่เหลือทำวิจัยในชั้นเรียนเชิงสำรวจ และเขียนรายงานผลแบบไม่เป็นทางการ 2) ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับมาก 3) ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการฝึกอบรมและมีการติดตาม ให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 2 ผลการฝึกอบรม พบว่า 1) ความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนหลังเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม 2) รายงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับคุณภาพดี 3) ความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และ 4) เจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียนหลังเข้ารับการฝึกอบรมดีกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

คำสำคัญ : *การวิจัยในชั้นเรียน*

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 24 ข้อ 5 ได้กำหนดว่า "ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวย ความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สาระจากพระราชบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้การวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียน ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครูซึ่งเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดในโรงเรียน จึงมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัย ซึ่งครูแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง และการวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหากกิจกรรมในงานวิจัยนั้น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของการเรียนการสอน (Cross and Steadman. 1996) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cross and Angleo (2005) ซึ่งกล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการซึ่งครอบคลุมการเรียนรู้ของครูในการเรียนการสอน เพื่อจะตอบคำถาม 2 ประเด็น คือ นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีได้อย่างไร และ ครูสอนอย่างไรจึงมีประสิทธิภาพ โดยการสังเกตอย่างใกล้ชิด การเก็บรวบรวมข้อมูลและสะท้อนกลับสู่การเรียนรู้ของนักเรียน โดยออกแบบการทดลองอย่างรอบคอบ ครูจะได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน และที่สำคัญกว่านั้นได้รู้เกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียน ต่อวิธีสอน นอกจากนั้น วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2546) ยังกล่าวในทำนองเดียวกันว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิจัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในทุกระดับ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวิจัยได้พร้อม ๆ กับการปฏิบัติหน้าที่ในชั้นเรียน ไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย ไม่ต้องเสียเวลามากนัก แต่ประโยชน์ที่ได้คุ้มค่า เป็นการพัฒนาครูไปสู่วิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง ซึ่งสรุปได้ว่าวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิจัยที่มีคุณค่าและมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนานักเรียนและครูผู้สอน ในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนของตน การวิจัยดังกล่าวให้โอกาสแก่ครูสำรวจและทดสอบความคิดใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ หรือวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ผลจากการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนหลักสูตร และ การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง ตั้งอยู่ 15 หมู่ที่ 9 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา บนถนนปาดังเบซาร์ ทางหลวงหมายเลข 4054 ติดพรมแดนประเทศมาเลเซีย มีเนื้อที่ จำนวน 38 ไร่ เปิดทำการสอนเมื่อ พ.ศ. 2505 ปีการศึกษา 2551 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 ห้องเรียน มีนักเรียน 1,292 คน ครูทั้งหมด จำนวน 50 คน ผลจากการประเมินด้านบุคลากรภายในโรงเรียนในปีการศึกษา 2550 ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่าครูมีงานวิจัยในชั้นเรียนเพียง 10 คน หรือร้อยละ 20 ของครูทั้งหมด (โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง, 2551) จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ

จังหวัดสงขลา มีหน้าที่หลักประการหนึ่ง คือ การบริการวิชาการแก่สังคม จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 7 มาตรา 52 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการ อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และยังสอดคล้องกับพันธกิจข้อ 3 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา คือให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อพัฒนาการศึกษาในชุมชนท้องถิ่นในภาคใต้ โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2548)

ทั้งนี้การพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา ออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมตามแนวคิดรูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วยแนวคิดการสร้างความรู้ แนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ ซึ่งแนวคิดของรูปแบบซิปปาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ (ทิศนา แขมมณี, 2548) ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนของตน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

1.2 ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

1.3 ความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. เพื่อศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 ความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม

2.2 รายงานวิจัยในชั้นเรียนของครูหลังเข้ารับการฝึกอบรม

2.3 ความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรม

2.4 เจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูทุกคนโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลาจำนวน 50 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

2.2 ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

2.3 ความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ระยะเวลาในการศึกษา เดือนพฤษภาคม 2551

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูทุกคนโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ การฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1. ความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

3.2.2 คุณภาพรายงานวิจัยในชั้นเรียนของครู

3.2.3 ความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรม

3.2.4 เจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียน

4. ระยะเวลาในการฝึกอบรมครูในวันที่ 18 - 20 เดือนมิถุนายน 2551 ติดตามและให้คำปรึกษาระหว่างเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม 2551

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นแบบสำรวจรายการมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด 2) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูและความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับ หาคุณภาพโดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเป้าหมายของการถาม ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ ทั้ง 2 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สอบถามครูโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. สัมภาษณ์ครูโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชน

บ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งออกแบบตามแนวคิดรูปแบบซิปปา ประกอบด้วยแนวคิดการสร้างความรู้ แนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับ การถ่ายโอนความรู้ โดยใช้ระยะเวลาฝึกอบรม 3 วัน และติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู 2 เดือน ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้กับครู ในอำเภอสะเดาจำนวน 30 คน ก่อนนำไปใช้จริง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ฉบับ ซึ่งทุกฉบับผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีสอดคล้องเท่ากับ 1 และทดลองใช้กับครูกลุ่มที่ใช้ทดลองหลักสูตรฝึกอบรม ทำการคัดเลือกข้อที่เข้าเกณฑ์ตามจำนวนที่ต้องการ และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.62 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 2) แบบประเมินรายงานวิจัยในชั้นเรียน แบบรูบริค (Scoring Rubric) จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 และ 4) แบบวัดเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียน แบบลิเคิอร์ท จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบครูโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 ข้อ

2. วัดเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียนด้วยแบบวัดเจตคติ จำนวน 15 ข้อ

3. ฝึกอบรมครูเป็นระยะเวลา 3 วัน ตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน วันที่ 18 - 20 เดือนมิถุนายน 2551 โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากรอบรมด้วยตนเอง หลังจากนั้นทดสอบครูด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ฉบับเดิม

4. ติดตามผลการทำวิจัยของครู 2 เดือน โดยให้คำปรึกษาและแนะนำเป็นระยะ เมื่อครูทำวิจัยเสร็จสิ้น ผู้วิจัยประเมินรายงานวิจัยในชั้นเรียนของครู

5. สอบถามความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรม จำนวน 15 ข้อ

6. วัดเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียน ด้วยแบบวัดเจตคติฉบับเดิม

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสำหรับขั้นตอนที่ 1 พบว่า 1) ครูส่วนใหญ่ไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนที่เหลือทำวิจัยในชั้นเรียนเชิงสำรวจ และเขียนรายงานผลแบบไม่เป็นทางการ 2) ปัญหาการทำวิจัย ในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การเขียนรายงานวิจัย การพัฒนานวัตกรรม การเลือกสถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล 3) ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการฝึกอบรมและมีการติดตามให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น 1) ครูในโรงเรียนจำนวน 45 คน หรือร้อยละ 90 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนช่วง 10 ปีที่ผ่านซึ่ง

หลักสูตรผลิตครูสมัยนั้นยังไม่บรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยตรงเหมือนยุคปัจจุบัน นอกจากนั้นครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งผ่านการทำวิจัยมีจำนวนเพียง 3 คนหรือร้อยละ 6 เท่านั้น ทำให้ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และต้องการพัฒนาตนเอง 2) ระยะที่ผ่านมาหน่วยงาน ต้นสังกัดได้มีการให้ความรู้ครูในเรื่องวิจัยในชั้นเรียนหลายครั้งและหลายวิธี เช่น ทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม หรือเอกสารที่ส่งมาให้โรงเรียนให้ครูศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่วิธีดังกล่าว ยังไม่ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมากนัก เนื่องจากวิธีดังกล่าวครูไม่สามารถซักถาม ข้อสงสัยต่าง ๆ ได้ และเมื่อครูทำวิจัยทำให้ครูขาดความมั่นใจเพราะไม่มีที่ปรึกษาคอยแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจ

ผลการวิจัยสำหรับขั้นตอนที่ 2 ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา

ประเด็น	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม		ผลต่าง/แปลผล
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1.ความรู้	15.50	5.50	25.50	4.30	+10
2.รายงานวิจัยในชั้นเรียน	-	-	3.75	1.50	คุณภาพดี
3.ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม	-	-	4.00	0.70	ระดับมาก
4.เจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน	2.75	1.50	3.50	1.25	+0.75

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผลการฝึกอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง จังหวัดสงขลา ด้านความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมคุณภาพรายงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจของครู ต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียนหลังการฝึกอบรมดีกว่าก่อนการฝึกอบรม

ผลการวิจัยที่ปรากฏซึ่งเป็นที่น่าพอใจทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการตามรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนามาอย่างรอบคอบโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรวมถึงผ่านการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เช่น เนื้อหาบางอย่างใช้เวลาไม่เพียงพอ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ต้องใช้เวลาฝึกทักษะการคิดคำนวณนอกจากบรรยายอย่างเดียว จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาส่วนนี้ก่อนนำไปใช้จริงโดย การเพิ่มเวลาอบรมในเนื้อหาดังกล่าว อีกกรณีหนึ่งคือเนื้อหาบางอย่างใช้เวลามากเกินไปเช่นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความรู้บ้าง

อยู่แล้วและต้องการ จะฝึกปฏิบัติในเนื้อหาอื่น ๆ มากกว่า จึงมีการปรับลดเนื้อหาดังกล่าว ส่งผลให้ครูมีความรู้และทำวิจัยได้ และเกิดความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม รวมถึงเกิดเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน

2. รูปแบบซิปปาที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมนั้น เป็นรูปแบบที่ส่งผลต่อความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนที่เพิ่มขึ้น คุณภาพรายงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับดี ส่งผลไปถึงความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และเจตคติของครูต่อการวิจัยในชั้นเรียนดีกว่าก่อนฝึกอบรม ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดการสร้างความรู้ (Construction of knowledge) ซึ่งทำให้ครูได้ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายกับตน และส่งผลต่อการเรียนรู้นั้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวปรากฏในแผนการฝึกอบรม ทุกแผนที่มีการทบทวนความรู้เดิมก่อนให้ความรู้ใหม่ทุกครั้ง และเน้นกิจกรรมโดยให้ครูค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เช่นการศึกษางานวิจัยในชั้นเรียนที่หลากหลาย และสรุปเป็นความรู้ของตนเอง โดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้คำปรึกษา ส่งผลโดยตรงต่อความรู้และความสามารถในการทำวิจัยของครู

2.2 แนวคิดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Interaction) ทำให้ครูได้ความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนครู เรียนรู้อย่างมั่นใจจากการปรึกษาหารือกันซึ่งกิจกรรมดังกล่าวปรากฏในแผนการฝึกอบรมทุกแผนที่มีการทำงานกลุ่มหรือฝึกปฏิบัติงานกลุ่ม ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Physical participation) ซึ่งทำให้ครูมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ขณะฝึกอบรม ตอบสนองทฤษฎีการรับรู้และหลักความพร้อมในการเรียนรู้นอกเหนือจากการนั่งฟังบรรยายอย่างเดียว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวปรากฏในแผนการฝึกอบรมทุกแผนที่มีเทคนิคการฝึกอบรมวิธีต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การปฏิบัติงาน และการนำเสนอผลงาน ทำให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่เบื่อหน่าย สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2544) กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเรื่องสำคัญ จะต้องใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ประกอบกันหลายประการ ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ (Process learning)ซึ่งทำให้ครูได้ความรู้จากกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ และกระบวนการคิด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวปรากฏในแผนการฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการให้ครูแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องอบรม เช่น สืบค้นทางอินเตอร์เน็ต หรือครูใช้กระบวนการคิดโดยใช้วิธีการวิทยาศาสตร์จากการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลโดยตรงต่อความรู้และความสามารถในการทำวิจัยของครู

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ (Application) ซึ่งทำให้ครูได้ความรู้จากการอบรมภาคทฤษฎี ในระยะเวลา 3 วัน และถ่ายโอนไปยังการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอีก 2 เดือน ทำให้ครูเห็นความสัมพันธ์ของ

การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีไปยังสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของรายงานวิจัยของครู

แนวคิดของรูปแบบซิปปาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมากเช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น (ทิศนา แขมมณี, 2548)

3. ผู้วิจัยซึ่งเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู ได้ใช้หลักจิตวิทยาหลายประการ สำหรับการฝึกอบรมผู้ใหญ่ ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากและเกิดเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 การสร้างแรงจูงใจ ในการปฐมนิเทศก่อนการฝึกอบรม โดยการชี้แจงถึงประโยชน์โดยตรงของการวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนและครูผู้ทำวิจัย ตามที่ สุวิมล ว่องวาณิช (2551) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนรวม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

การสร้างแรงจูงใจให้กับครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูมีความตั้งใจในการฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของ อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์ (2547) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือแรงจูงใจ ที่เกิดขึ้นในร่างกายของแต่ละบุคคล และสภาพการณ์ ที่แต่ละบุคคลได้เผชิญ การที่ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจขึ้นจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายและสะดวกขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของวิจิตร อาวะกุล (2537) กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อเขามีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียน

3.2 การเสริมแรงทางบวก เช่น การกล่าวคำชมเมื่อครูตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือปฏิบัติตามที่วิทยากรมอบหมายได้ถูกต้อง รวมทั้งกล่าวชมเชยผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ แก่ครูเจ้าของผลงาน และเมื่อผลงานของครูสำเร็จ ก็ได้มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของครูทุกคนในงาน "ก้าวไปข้างหน้า สพท. สงขลา เขต 3" ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วันที่ 6 เดือน กันยายน 2551 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์ (2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องใช้การเสริมแรงทางบวกในลักษณะของการชมเชย

3.3 การปรึกษาอย่างใกล้ชิดอย่างทั่วถึง และให้ความเป็นกันเองของวิทยากรกับครูที่เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้บรรยากาศในการฝึกอบรมและการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเป็นไปด้วยความราบรื่น นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นและการยอมรับฟังความคิดเห็น ของครูและเสนอแนะประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของวิจิตร อาวะกุล (2537) กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดี ก็ต่อเมื่อ

ได้รับความพอใจในวิทยากรในการต้อนรับ การพูดจาการปฏิบัติ การเอาใจใส่และการให้เกียรติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาครูสู่การวิจัยในชั้นเรียน โดยศึกษาสภาพ การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และความต้องการของครูเพื่อพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยต้องสร้างความสนิทสนมและความเป็นกันเองกับครู ส่งผลให้ครูให้ข้อมูลต่าง ๆ จากการสอบถามและสัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

2. ก่อนการฝึกอบรมผู้วิจัยต้องชี้แจงเป้าหมายของการพัฒนาครูสู่การทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูรับทราบ และสร้างความตระหนักให้ครูเห็นคุณค่าของการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การอธิบายถึงประโยชน์ของการทำวิจัยซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาตนเองของครู ทำให้ครูมีแรงบันดาลใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ขั้นตอนการฝึกอบรมครู วิทยากรต้องเป็นกัลยาณมิตรของครู ส่งผลให้ครูกล้าซักถาม ข้อสงสัยต่าง ๆ ขณะฝึกอบรมและช่วงการทำวิจัยในชั้นเรียน และเมื่อครูเกิดความท้อแท้ วิทยากรต้องให้กำลังใจและสนับสนุน ให้วิจัยนั้นสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาครูและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นตอนการฝึกอบรมครูและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู วิทยากรต้องเตรียมเอกสารสำหรับครูได้ศึกษาค้นคว้าให้เพียงพอหรืออาจจัดให้ครูไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือ สอนวิธีสืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

5. โรงเรียนที่มีครูสอนหลายระดับ เช่น ระดับประถมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และระดับการศึกษาปฐมวัย ในระหว่างการฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนนั้น วิทยากรต้องยกตัวอย่างประกอบในเรื่องต่าง ๆ เช่นนวัตกรรมการศึกษา ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับการศึกษา พร้อมตัวอย่างรายงานวิจัยที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครอบคลุมทุกระดับชั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ควรพัฒนาครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ หรือโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลการฝึกอบรมเฉพาะความรู้ของครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน คุณภาพรายงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ความพึงพอใจของครูต่อการฝึกอบรม และเจตคติของครู ต่อการวิจัยในชั้นเรียน ควรจะศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะกระบวนการค้นคว้าข้อมูลของครูและหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2548). ***ศาสตร์การสอน.*** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์จำกัด.

มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2548). ***คู่มือการศึกษาและหลักสูตรระดับปริญญาตรี.*** สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง. (2551). ***รายงานโครงการ ประจำปีการศึกษา 2550.*** สงขลา : โรงเรียนฯ

วิจิตร อาวะกุล. (2537). ***การฝึกอบรม.*** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2546). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. ***วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*** 14(2), หน้า 31 - 41.

สมคิด บางโม. (2544). ***เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม.*** (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : จูนพับลิชชิ่ง.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2551). ***การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน.*** (พิมพ์ครั้งที่ 11) กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). ***พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.*** กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์. (2547). ***จิตวิทยาการเรียนรู้.*** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Cross, K. P. and H.M. Steadman. (1996). ***Classroom research: Implementing the scholarship of teaching. san francisco.*** CA: Jossey-Bass Publishers.

Cross, K. and T. Angleo. (2005). ***Classroom research and assessment.*** [Online]. Available : http://www.cariboo.bc.ca/pd/workshopdesc/classroom%20research%20&%20assessment .html